

цяла палитра от сетивни пулсации и емоционални състояния - жажда и насита, любов и ревност, омраза и страх... Песен, която се пее от глухоними. Картина, рисувана без четки и бои – като онези, които Пикасо рисуваше с дима на цигарата си в полутъмната стая. Превръщайки най-безпредметната нематерия (дима) в риби, птици, кентаври, бикове и одалиски. Мистично-кинематографичното осветление на струи и пръски вода, подсилвани от почти виртуозните (дори в преднамерената им тромавост понякога) движения на актьорите, събуждаха у мен същите усещания.

Водата (която тук е *единственият* сценичен атрибут) генерира от най-баналното си агрегатно състояние до най-високите нива на безпредметното. Вещественото и невещественото тук се събират в един изобразителен продукт, тленен като миг, вечен като жаждата, символичен и стихуен... като вода. И за всичко това, под синопсисната канава на перформанса личат, долавят се трепетите на една безгрижна импровизация, оплодила идеята, за да я превърне в едно пиршество на изобразителното... и изразителното. ■

Сцена от "Жажда", ВИА театър, режисьор Велимир Велев
"Thirst", VIA Theatre, directed by Velimir Velevev

За гумите, за приказките...

Анна Топалджикова

"Снежанка и седемте джуджета" е една от онези няколко най-важни приказки, които ни съпътстват от детството и които за първи път коментират пред нас в една приказна форма основни понятия на ценностната система. Постановката на Елза Лалева очертава отчетливо двата пласта на историята – приказния и смисловия, в който се мисли върху

красиво/грозно и добро/зло – и ги вплита в живота, артистична, богата на внушения материя на представлението. Спектакълът е движение върху текста – преминаване върху познатата история, която толкова много хора вече са чели, слушали, разказвали... Началото на спектакъла е въвеждане в неговата най-съществена метафора - прочита. Тримата акть-

ори – Анелия Ничева, Мариета Петрова и Христо Димитров, – които изиграват всички действащи лица и допринасят за високото професионално ниво, хумор и изящество на спектакъла, разгиплят пред зрителя гълги бели хартиени ленти – на такива някога излизаша телеграмите. Те четат, произнасят откъслечни думи и постепенно изреченията се оплитат и започват да нареждат историята – така, както се ражда мълвата... Всичко в приказката започва от един дворец, от една царица, която шиела... Театралният ход на постановката визуализира словото – гумите са написани навсякъде: върху грехите, върху кулите на двореца, върху всяко нещо, което се появява пред очите на зрителя и което е от хартия. Хартията и отпечатаното върху нея слово, което фиксира свободно носещата се мълва – това коментира спектакълът в цялостно проведено динамично театрално действие. Записаното слово оживява с прочита, който връща отново и отново въпросите кое е красиво, кое е добро, кое е грозно и кое – зло.

Сцена от "Снежанка" по Братя Грим, Столичен куклен театър, режисьор Елза Лалева

"Snow White" – Brothers Grimm, Sofia Puppet Theatre, directed by Elza Laleva

В театралната визия на “Снежанка” (сценограф Свила Величкова), както и в смисловия план за този спектакъл са важни контрастите. Огромният размер на злата царица в контраст с малката Снежанка и още по-малките гжужжета – този образ е изведен от приказката, но в спектакъла се явяват и прочити, които преобръщат традицията – принцът-спасител, който обикновено в приказките е добър и красив, тук е некрасив, но Снежанка дори не

забелязва това. Тази игра със значенията в постановката е вълнени в приказно-причудливо разказаната история, в която неперестанно изненадват фантастични превращения – огромната кралица се преобразява в малък гарван, а гарванът – чрез преобръщане на куклата наопаки – се превръща в старица-продавачка на гребени и ябълки... Празното пространство, в което е хвърлена намачкана тъмна хартия, се оказва мината, където се трудят

гжужжетата... Хартиеното руло се раздува и се разгръща като замъци и кули, като гива, опасна гора...

“Снежанка” на Елиза Лалева в Столичния куклен театър намира много точен и пряк път към гето-зрител – увлича сетивата му в театралната игра, събужда фантазията му и същевременно провокира интерес към онова, което гумите ни дават, когато ги четем, пишем, чуваме и изговаряме. ■

“Трудът М” на Славчо Маленов

Държа в ръцете си книга, която свети! Това е книга, достойна за изкуството, на което е посветена, и за автора, който я е създал! Погледнете корицата, разгърнете страниците и сами ще се убедите. Прекрасен дизайн! (Издателство “Валентин Траянов”, С., 2005, 240 с.) Богато съдържание!

Както авторът отбелязва в предисловието, този труд е посветен на *работата на режисьора* в кукления театър. Позволявам си да подчертая темата, защото никъде не е отбелязана като отделно заглавие. За мен авторът Славчо Маленов както в своите забележителни постановки, в които винаги успява да създаде образ на мисълта, която иска да внуши, така и тук, в новото за него поприще на *пишеш*, е успял да създаде точен образ на огромния, многопосочен, но невидим за зрителя режисьорски труд, съпътстващ раждането на театралния спектакъл с кукли. Без да го назовава, този труд може да бъде означен с буквата М, защото

в книгата е описан режисьорският труд на Маленов, но спокойно може да бъде белязан и със знака Х, “защото - както отбелязва авторът – става дума за един неизвестен за повечето хора вид дейност”.

С издаването на тази книга се наблюдава едно извънредно рядко явление: реализацията на проекта надхвърля рамките на първоначалния замисъл. Така към основния раздел, посветен на режисьорската работа, още в самото начало на първа част са прибавени кратки енциклопедични сведения за различните видове куклен театър и разнообразните системи кукли. Това се възприема като въвеждащо запознаване с не-обичайния инструментариум, чрез който режисьорът реализира своя замисъл.

Маленов не се бои да съживи понятието “кукленост”, което в много речници е обявено за “отмряло”, защото смята, че това е необходимото условие, кое-

то режисьорът трябва да съблюдава, преминавайки през прецизно детайлизираните етапи на режисьорското творчество в следващите дванайсет глави.

След едно, смее да твърдя *всеобхватно* изчерпване на темата за режисьорския труд авторът не бърза да завърши книгата с обичаен послеслов, в който обикновено в сбита форма се съобщава вече казаното. Вместо това Славчо Маленов предлага четири свои драматизации на класически приказки, които заедно с режисьорските бележки към тях се превръщат във втора част – своеобразно практически приложение към теоретичната първа част.

Така оформената книга представлява един много сериозен труд, който галеч надхвърля първоначалното си предназначение като учебно помагало за студенти и млади специалисти в областта на кукленото изкуство. Убедена съм, че днес тази книга може да изиграе много важна роля за “просветлението” на онези актьори, които поради лошото финансово състояние на куклените театри се занимават и с постановъчна работа, за която нямат необходимата подготовка. Тя може да подпомогне онези, които имат качества да се развият като режисьори, но също така да разколебае други, които лекомислено (от невежество) се нагърбват с непосилния за тях режисьорски труд. И в двете посоки резултатите от прочитането на “Трудът М” ще бъдат много полезни.

Проф. Николина Георгиева

Прецизно и задълбочено

Най-после се засили интересът към теоретичното осмисляне на българското куклено изкуство, към изследвания, които могат да обяснят неговите корени, същността му. И най-вече – да открият мястото му в полето на културата. Именно тези цели си поставя **Дойчина Синигерска** с последната си книга “**Проекции на кукленото изкуство в българската култура през първата половина на XX век**” (“Ателие 89”, Варна, 2005, 192 с.). Нейната актуалност е несъмнена. Бурното настояще на кукления театър ни задължава да се върнем към неговото минало, да видим как българската кукла е стигнала до сцената. Интересът към това не е мимолетно хрумване, а